

Turkish Studies Social Sciences

Volume 14 Issue 3, 2019, p. 1053-1075

DOI: 10.29228/TurkishStudies.22537

ISSN: 2667-5617

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ *Received/Geliş:* 17.01.2019

✓ *Accepted/Kabul:* 10.06.2019

✍ *Report Dates/Rapor Tarihleri:* Referee 1 (15.02.2019)- Referee 2 (23.03.2019)

This article was checked by turnitin.

BASINDA KADINA ŞİDDETİ OLUMLAYAN DİL KULLANIMI (BİR İNTERNET HABERCİLİĞİ ANALİZİ)

Elif Başak SARIOĞLU - Ebru ÖZGEN***

ÖZET

Çalışmamızda kadına yönelik şiddetin medyada nasıl yer bulduğu, yapılan haber dili üzerinden şiddetin nasıl meşrulaştırıldığı/sıradanlaştırıldığı araştırılmıştır. Basında kadına yönelik şiddet haberleri aktarılırken konunun toplumsal sorumluluğunu hissetmek ve bu yönde bir sorumluluk duygusu ile hareket etmek gerekmektedir. Araştırmamızda sansasyonel olması ve daha çok ilgi görmesi amacıyla bu tür haberleri sunarken başlıklarda kullanılan “çarpıcı” ifadelerin sonuçları tartışılmaktadır.

Her ne kadar kadına yönelik şiddet küresel bir sorun olsa da ülkemizde gittikçe daha yüzeye çıkan bir yara olarak ön plana çıkmaktadır. Araştırmamızda, kadına yönelik şiddet haberlerinin nitelik yönünden analizi yapılacaktır. Çalışmada öncelikle kadına şiddetin küresel boyutları ve Türkiye’deki hızlı artışı masaya yatırılacaktır. Ardından, medyanın bu konudaki gücü göz önüne alınarak, Hürriyet, Sabah ve Posta internet gazete sitelerinde 1Kasım -1 Aralık 2018 tarihleri arasında yayınlanan haberler incelenmiştir. Kadına şiddet haberlerini sunarken seçilen başlıkların “ekme kuramı” bağlamında toplumsal karşılığı konusunda “içerik analizi” yöntemi ile araştırma yapılmıştır. Kadına şiddet haberleri aktarılırken kullanılan başlıklarda seçilen kelimeler, dil ve üslub detaylı olarak irdelenmiştir. Konunun oldukça hassas olması sebebiyle haberin sunumunda objektif olunması ve sansasyonel ifadelerden kaçınılması şiddete uğrayan kişilerin ikincil bir yara almamaları açısından elzemdir. Araştırmada internet üzerinden yayın yapan üç gazetenin mercek altına alınması sonucu kadına şiddet haberlerinde kullandıkları başlıkların daha çok sansasyonel olması

* Dr. Öğr. Üyesi, Fenerbahçe Üniversitesi, E-posta: elifsarpca@yahoo.com

** Prof. Dr., Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi, E-posta: eozgen@marmara.edu.tr

yönünde seçildiği ve konunun hassasiyetinin göz ardı edildiği gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Kadına Şiddet, Medya, Haber Başlıkları

**USING LANGUAGE AFFIRMING VIOLENCE AGAINST WOMEN
IN PRESS
(AN INTERNET REPORTING ANALYSIS)**

ABSTRACT

In our study how violence against women takes place in the media and violence is legitimized/ banalised over the language used in the news is investigated. When news about violence against women is being reported in the press, one has to feel the social responsibility of the subject and act with such a feeling of responsibility. In our study, consequences of using “striking” statements used in the headings in presenting such kind of new for creating sensational emotions and attracting attention is discussed.

Although violence against women is a global problem, in our country it is increasingly becoming a wound coming at the forefront. This study examined qualitatively the effects of the news about violence against women. In our research, the news that is published in Hürriyet, Sabah and Posta online newspapers between the dates of 1st November-1st December 2018 are examined. Research is made about the social equivalent of the headings selected in presenting the news about violence against women within the context of the “cultivation theory”. The words that are selected in the headings that are used in presenting news about violence against women are examined in detail in terms of language and style. As the subject is very delicate it is crucial to be objective in presenting the news and avoiding sensational expressions in terms of exposing the survivals of violence to secondary wounding. In the study by taking three newspapers publishing their news over the Internet under focusing glass it is observed that their headings used in the news about violence against women are being selected rather for being sensational. And delicacy of the subject is being neglected.

STRUCTURED ABSTRACT

Although the issue of the narrative of violence in the printed and other media channels has been investigated previously, there is quite limited research on whether an affirmative language is used in the headlines used for the narrative of violence against women in Internet journalism.

Media has an indisputable role in creating public opinion for combating violence against women, carried out through government agencies, non-governmental organizations and a number of associations. In this context, the language used in presenting the news about violence against women and the way of communicating the news

can direct our social consciousness to eliminate violence against women. The narrative of news on violence against women, which use crude and sensational expressions in order to be engaging, burdens the victims again and normalizes the violence against women in the social structure. Therefore, this study was conducted to raise the necessary awareness and to present guiding recommendations for the media.

The study addresses the interpretation of the news headlines in the presentation of news on violence against women, using the method of "content analysis" in the context of "Gerbner's Cultivation Theory". According to Gerbner, mass media have significant power in creating public opinion. Mass media can present their messages to the society as if they are common opinion. In this way, an important step is taken towards creating a public opinion. According to Gerbner's cultivation theory, mass media can cultivate common ideas, views or ideologies to people's minds with the messages they provide over time. Based on this theory, news headlines about violence against women were analyzed in Internet websites of Turkey's most widely read newspapers. These newspapers include Hürriyet, Sabah and Posta newspapers. Our research analysis covers the news made between November 1st and December 1st, 2018. The expressions used in the news headlines, word choices, underlined topic and the narration featured in these newspapers, when delivering the news on violence against women reaching a wide audience, were analyzed in detail. The study covers only the most widely read three news sites, namely the Hurriyet, Sabah, and Posta newspapers, in Turkey. The study was limited to the analysis carried out between November 1st and December 1st, 2018.

1960s refers to the heydays of the television in the US. At the same time, the era is considered to be one of the periods in which it has the greatest impact on the audience. In such an environment, it is not uncommon that it comes to the forefront as a tool to guide social culture and becomes the focal point of the theory of cultivation. In this period, which can be described as the heyday of Internet journalism similar to that of TV, the news featured in the relevant media, the news shape our social perspective in the long-term through the contents, presentation, and the message given.

When violence against women is considered as a violation of human rights, it is expected that the media, like many other institutions, should act with a social responsibility. Despite the increase in the violence against women, according to the statistical data, the number of relevant news in the media has decreased as reported by the Agency Press's research. In the first hundred days of 2016, there were 4090 news related to violence against women and murder in the press, whereas this number was 2044 in the same period of 2017 (We Will Stop Women Murders Platform, 2017). Although it is expected that the media will reflect more news in order to raise awareness in combating violence against women, it is also important to deliver the news with the correct presentation.

In this study, the method of featuring the news on violence against women on Internet news sites was evaluated through the news headlines used. The reflections of sexist discrimination on news language were investigated. The reflections of the use of language that affirms violence against women were also discussed. The news

headlines on violence against women published between November 1st and December 1st, 2018 in Turkey's three major news sites were analyzed in the context of "cultivation theory". While conducting the research, evaluations were made in terms of the headlines of the news, word choices, and the reflected/highlighted aspects in the headings.

According to our findings, it was observed that the headlines of the violence news were mostly not prepared in accordance with the significance of the subject. It was understood that there were difficulties in terms of sexist discrimination, word choices and prominent parties. The first observed finding was the presentation with cliché headlines to draw attention. Featuring this kind of news normalizes the violence against women. For example, it was observed that the words "tragic", "horrible", and "disgrace" were repeated in the news headlines constantly. Another headline on the front page was the "You even sell your wife", claimed expression of the murdered woman, based on the defendant's testimony. "You even sell your wife! She said. What came after is horrible" headline and similar messages that we have been exposed to for a long time cultivate our minds the perception that women who use such expressions in the social structure will be subjected to violence and even to death.

The headline "First have fun, then exert violence" has been used for the 70-year-old famous singer Neco for allegedly exerting violence against his 25 years younger wife. This expression contains a message that shows women weak and objectifies them. The headlines "He gave a nightmare to the woman that he called to his house", "Stabbed his wife 9 times, with surprising defense: My goal was to save my home", "The horror in Izmir in the middle of the street: She screamed for help!" refer to the despair of the victim of violence, rather than addressing the punishment to be imposed on the perpetrator or the profile of the perpetrator. The headline "Terrorized his girlfriend who blocked him on the Facebook" leads to the perception that a woman is in danger if she makes a man angry in patriarchal societies.

In general, women in the media are featured on the basis of either their victimization or their sexual identity. When compared with men, especially in the mainstream media, it is very unlikely to see stories of successes and life stories of women having strong identities. It is observed that the media give the woman image by marginalizing them, usually within the framework of negative character traits, which are not strong (Baker, 2012:316-317). Most of the time, an oppressed image is depicted for the woman narrated in the role of the victim. For example, in a story published in the Sabah Internet newspaper's on the November 28th, 2018, the headline "Tortured his wife with a rolling pin and belt - Gory Expressions" has been used together with the subheading "Who are you messaging with? Get in the room and undress. What Comes Next is Horrible". This news story depicts a weak, incapacitated and the oppressed woman image. Such image of woman in the headlines is also supported by the image of a female victim who has been severely tortured by her husband and has severe bruises and fractures. Headlines such as "Torture with a rolling pin and belt", "He bit my face and head butted", "He punched first, then used screwdriver..." reveal the details of brutality unnecessarily at first glance with rating concerns. The headline "Merve Taşkın: I am no longer a

virgin" presents the information about a woman's confidential and private life to the public in a crude form. This sexist approach is disseminating the message that society can have a say about women's body by not seeing her as an individual responsible for her self.

When we look at the presentations of violence against women on Internet news sites, we see that the fundamental issue is that this problem is seen as an individual problem and not as a social problem. The power of media in combating violence against women must be well understood and known.

"Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence Against Women and Domestic Violence (Istanbul Convention)" has been signed on May 11th, 2011. The Istanbul Convention is the first convention in Europe with a binding and enforcement power to address the issue of violence against women in the context of human rights. The Convention took effect on August 1st, 2014 (KSGM, 2014). As this convention underlines, violence against women is a violation of human rights. And, relevant headlines should be sensitive to reflect this significance.

The effects of patriarchal social structure were observed in news stories of all three Internet newspapers analyzed in our research. Government agencies and non-governmental organizations should act simultaneously in combating violence against women, and on an individual basis within the scope of social responsibility, men and women should have an equal role in this struggle. The social mindset change can be realized by the effective inclusion of the concept of gender equality in both basic education and vocational education. It is obvious that effective legal regulations in this area will play an important role in combating violence against women. In addition to this, media managers and employees, who were the subjects of our study, have great responsibilities in this regard. Especially in Internet journalism, it is believed that it can make a difference in social structure if attention is paid to certain points in featuring news on violence against women.

A number of recommendations have been presented to the media at the 2015 Immediate Action against Women Murders Conference in Istanbul in 2015. However, sadly, it is seen that it failed to create a significant difference in the media as whole. News stories on violence against women are still presented with cliché headlines.

When the headlines of the news stories of violence against women are examined, it is observed that statements reporting that the defendants can take a plea bargain are made into the headlines from time to time. For example, in Turkey, a man's use of violence out of jealousy is presented as an acceptable or normal/normalized reason. Such excuse statements of the defendants should not be included in the presentation of the news on violence against women in the media.

In general, women in the media are not featured on the basis of their successes or strong identities. Instead, victimized women exposed to violence or objectified personalities are presented at the forefront. As a result of this tendency, women are always portrayed as oppressed, victimized individuals or expressions that objectify women are used in the news headlines. In the media, murders of women are the third page

news. However, it should be handled with more precision within the scope of a human rights violation. In the presentation of the news, expressions that banalize violence against women were observed to be used. Depicting female victims as weak, victimized individuals, revealing the names of victims clearly, showing the photographs of women exposed to violence or the use images of the moment of violence, as well as hiding the names and pictures of the perpetrators or defendants leads to the expansion of the patriarchal social structure. The cliché concepts such as custom and honor killings should not be used in the media. Such statements legitimize the murders. Likewise, the news about the violence out of jealousy also normalizes violence through a cause and effect relationship. The common expressions used from time to time because of patriarchal social structures or because of rating concerns should be avoided.

Keywords: Woman, Violence against woman, Media, News
Headline

GİRİŞ

Bilim ve teknolojiye çağ atlanması, dünyadaki tüm iletişim şekillerinin değişime uğraması, iş dünyasının bambaşka yönlere yol alması, her geçen yıl yeni meslek gruplarının oluşması, dünyada genel anlamda eğitim seviyesinin en azından sayısal anlamda artması gibi pek çok değişiklik yaşanmasına karşın, şiddet olaylarında yükseliş devam etmektedir. Özellikle kadına karşı şiddet, dünyada ciddi bir insanlık sorunu olarak çözüm beklemektedir. Bu konuda son yıllarda farkındalık yaratma adına bir takım adımlar atılmaktadır. Ancak konunun köklü çözümü için konuyu bireysel değil toplumsal bir sorun olarak ele almak ve bu hassasiyetle yaklaşmak gerekmektedir. Bu sebeple devlet kurumları ve sivil toplum örgütleri kadar gündem belirleme gücü olan medyanın da üzerine görev düşmektedir. Çağımız, sosyal medya çağı olarak da nitelendirilmektedir. Araştırmamızda yer verdiğimiz üzere, toplumsal anlamda en büyük etkinin hissedildiği ve hissettirildiği mecra internet gazeteciliği ve sosyal medyadır. İletişim teknolojisinin geldiği noktada elimizdeki akıllı telefonlar ile istediğimiz an haber alma özgürlüğüne sahip olabildiğimiz söylenebilir. Hatta bu her daim haber alma ve iletişim içerisinde olabilme özgürlüğü önce alışkanlığa sonra da bağımlılığa doğru yol almaktadır. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün (UNESCO) verilerine göre Türkiye, kitap okuma oranında, yoksul Afrika ülkeleriyle aynı kategoride yer alarak dünyada 86'ncı sırada konumlandırılmaktadır (CnnTürk, Kasım 2017). İnternet ve sosyal medyayı ele aldığımızda ise durum değişmektedir. Türkiye'de ortalama 7 saat internet ile vakit geçirilmektedir. Türkiye'de yetişkin bireylerin %99 u telefon sahibi iken %77'den fazlası akıllı telefonları ile sosyal medyayı takip etmektedir (Salih C., 2018). Geleneksel medyayı takip etme ve kitap okuma alışkanlığının çok düşük olmasının yanında internette vakit geçirme oranlarının bu denli yüksek olması kişilerin bilgi alma ihtiyaçlarını daha çok digital yayınlanan gazeteler ve sosyal medya ile karşıladıklarını ortaya koymaktadır. İnternette geçirilen zaman bazında değerlendirdiğimizde ülke olarak dünyada 16.sırada yer almaktayız. Dolayısıyla, artık online gazeteler gündemi belirlemede ve toplumsal yapı taşlarını şekillendirmede önemli rol oynamaktadırlar. Öte yandan, bilimde ve teknolojiye çağ atlarken, sanatta bu denli ilerlemeler yaşanırken, yaşam biçimlerimizde hayat kalitemizi yükseltecek alışkanlıklar peşinde koşarken, halen ve artan bir şekilde kadına şiddet olgusu karşımıza çıkmaktadır.

Kadına şiddet, Türkiye'nin kanayan yarasıdır. Kadına şiddet unsurunun gazetelerde aktarımı sırasında yeterince hassas davranılmaması gerçek yaşamda kadına şiddet gösterme oranlarını olumsuz etkileyebilmektedir. Gazetelerde ve sosyal medyada kadına şiddetin daha fazla yer bulması, farkındalık oluşturmaması ve kadınların kendilerini yalnız hissetmemeleri açısından olumlu olabilmektedir. Buna karşın, kadına şiddet haberleri sunulurken haber başlıklarında kullanılan dil nasıl

seçilmelidir? Abartı, sansasyonelleştirme, senaryolaştırma ya da çarpıtma yer almakta mıdır? Çalışmamızda, bu soruların cevapları araştırılmıştır.

İlk olarak şiddet kavramının farklı tanımlarına değinilmiştir. Ardından dünyada ve Türkiye’de kadına yönelik şiddetin boyutları masaya yatırılmıştır. Araştırma kısmında 3 büyük haber sitesinde belirlenen 1 ay içerisinde yer alan kadına şiddet haberleri başlık boyutunda ele alınmış, seçilen örnek başlıklar derinlemesine incelenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Yazılı basın ve farklı medya kanallarında şiddetin aktarımı konusu daha önce araştırılmış bir konu olmakla birlikte, internet haberciliğinde kadına karşı şiddet haberleri aktarılırken kullanılan başlıklarda şiddeti olumlayan bir dil kullanılıp kullanılmadığı konusunda çok kısıtlı çalışma bulunmaktadır.

Kadına yönelik şiddet ile mücadele devlet kurumları, sivil toplum örgütleri ve bir takım dernekler vasıtası ile yürütülmeye çalışılırken, medyanın kamuoyu oluşturma rolünün etkisi tartışılmaz. Bu çerçevede, kadına şiddet haberleri sunulurken kullanılan dil ve haberin aktarılma biçimi kadına yönelik şiddetin ortadan kalkması için toplumsal bilincimizi yönlendirebilmektedir. Özensiz ve sansasyonel ifadelerle ilgi çekici olabilmek adına kadına şiddet haberlerinin aktarılması mağdur kişilere ikinci bir darbe olabildiği gibi toplumsal yapıda kadına şiddeti olağanlaştırmaktadır. Bu sebeple, araştırmamız, gerekli bilincin yaratılması amacıyla yapılmış olup, medyaya yol gösterebilecek önerileri barındırmaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmamız internet gazeteciliğinde kadına şiddet haberlerinin sunumu sırasında kullanılan haber başlıklarının “içerik analizi” yöntemi ile “Gerbner’ın Ekme ve Yerleştirme kuramı” bağlamında yorumlanmasını içermektedir. Gerbner’e göre kitle iletişim araçları kamuoyu oluşturmada önemli güce sahiptirler. Kitle iletişim araçları oluşturduğu iletileri topluma yaygın görüş olarak sunabilmektedirler. Böylece kamuoyu oluşması yönünde önemli bir adım atılmaktadır. Gerbner’in savunduğu ekme ve yerleştirme kuramına göre, kitle iletişim araçları verdikleri iletilerle zaman içerisinde insanların zihinlerine ortak düşünce, bakış ya da ideolojiyi ekebilmektedir. Bu kuramdan yola çıkarak, Türkiye’nin en çok okunan gazeteleri arasında yer alan üç gazetenin internet haberciliğinde kadına şiddet ile ilgili haber başlıkları incelenmiştir. Bu gazeteler Hürriyet, Sabah ve Posta gazeteleri olarak sıralandırılmıştır. Araştırmamız 1 Kasım- 1 Aralık 2018 tarihleri arasında yapılan haberlerin incelenmesini içermektedir. Bu gazetelerin, internet haberciliğinde geniş kitlelere ulaşan kadına şiddet haberlerini sunarken kullandıkları başlıklarda kullandıkları ifadeler, kelime seçimleri, altı çizilen konu ve aktarım şekli detaylı olarak analiz edilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmamız Türkiye’de en çok okunan 3 büyük haber sitesi olan Hürriyet, Sabah, ve Posta gazetelerinin internet yayınlarını kapsamaktadır. Çalışma, 1 Kasım- 1 Aralık 2018 tarihleri arasında yapılan inceleme ile sınırlandırılmıştır.

Şiddet Kavramı

Şiddeti kavramı bir tanıma göre, “Bir insanı fiziksel olarak incitme niyeti ile yapılan eylemlerdir” (Gelles ve Straus, 1990:71-91). Reiss ve Roth a göre ise; “İnsanların başka insanlara karşı bilerek/kasıtlı olarak; tehdit veya gerçek davranış olarak fiziksel zarar vermesi” olarak tanımlanmıştır (Reiss ve Roth, 1993, akt. Loue 2002). Tüm bu ve benzeri tanımlamalar şiddet kavramını fiziksel boyutu ile sınırlaması sebebiyle eleştirilmektedir. Şiddet huzur karşıtı bir eylemdir. Huzur bozan anlamındadır. Ölçüleri aşan, kuralları çiğneyen, kaba ve çılgın güç olarak tanımlanmaktadır (Michaud Y., 1991:7). Türk Dil Kurumuna göre, şiddet kelimesi “bir hareketin, bir

gücün derecesi, sertliği”, “hız”, “kaba güç”, “duygu ve davranışta aşırılık” gibi anlamlar taşımaktadır (TDK). Şiddet bir yandan da “ihlal etmek” ve “zarar vermek” anlamında kullanılmaktadır. Bu çerçevede şiddet, gücün, kuvvetin, otoritenin ve üstünlüğün kötüye kullanımı ile ortaya çıkan sınır ihlalini ifade etmektedir (Dursun Y., 2011: 1-18).

Şiddet sadece fiziksel ya da cinsel boyutta düşünülmemelidir. Sözel ve duygusal şiddet türleri de oldukça sıklıkla karşımıza çıkar ve en az diğer şiddet türleri kadar zarar verebilmektedir. Yaşamda fiziksel, cinsel ve duygusal şiddet türleri iç içe geçmiş durumdadır. (Aslan, Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Erdost & Temel, 2008)

Dünya Sağlık Örgütü şiddeti; kendine ya da bir başkasına veya bir gruba veya bir topluluğa karşı; bilerek/kasıtlı olarak uygulana; tehdit biçiminde veya yaşama geçirilmiş olan; yaralanma, ölüm, psikolojik hasar, gelişme bozukluğu veya yoksunlukla sonuçlanan veya sonuçlanması olasılığı yüksek olan; fiziksel şiddet veya güç kullanımı” olarak tanımlamaktadır (Krug, E. G., Dahlberg, L.L., Mercy, J.A., Zwi, A.B., Lozano, R., WHO, 2002).

Şiddet genellikle toplumsal ilişkilerde güç dengelerinin kurulması aşamasında nispeten güçsüz görülen ya da konumlandırılmak istenilen bireyi hedef alan kabul edilemez tepkilerdir. İkili ilişkilerde güçsüz olarak konumlandırılmak istenen genellikle kadınlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Erol, D., 2013:192). Hökelekli’ye göre; “Bir kimsenin insan olarak kendisine saygınlık kazandıran ve bu sebeple övünç konusu olan bütün kişilik değerlerinin herhangi bir hakarete mâruz kalması doğrudan doğruya onun ırzına yönelik bir saldırı sayılmış ve “ırza tecavüz” deyiimi en geniş anlamıyla “kişilik haklarının çiğnenmesi” şeklinde tanımlamıştır (Hökelekli, aktaran: Şensoy, 2016:119-136).

Bilgi Çağı mı yoksa Şiddet Çağı mı?

Bir yandan uzayda yaşam çalışmaları devam ederken, bir yandan küresel olarak kadına şiddeti çözememiş olmamız ne kadar büyük bir ikilemdir. Medyada bir taraftan yapay zeka uygulamalarının gün geçtikçe yaygınlaştığını okurken diğer köşede hergün baskı uygulanan, şiddet gören kadın haberlerinin yer alması bu konuda küresel olarak ciddi adımlar atmamız gerektiğini göstermektedir. Bilgi çağı olarak tanımlanan içerisinde bulunduğumuz sürecin, şiddet eylemleri ile gölgelemesi kabul edilemez. Her geçen gün kitle iletişim araçlarında kendine daha çok yer bulan şiddetin genellikle kötülenmesine rağmen, küresel olarak daha fazla yaygınlaştığı iddia edilmektedir (Keane J., 1998:15). Bu durumda sorumluluk şiddetin görünür olmasına bağlanmamalı, sebebin şiddetin yansıtılış biçiminde olabileceği düşünülmalıdır. Medya, genel itibariyle, reyting kaygısı ile seçimlerini yapmaktadır. Okuyucunun ilgisini daha çok çekebilmek adına haber seçimlerinde izleyicinin ilgi gösterebileceği olaylar baz alınır. Şiddet haberleri de bu tip ilgi çekici haber başlıkları arasında ilk sırada yer almaktadır (Michaud Y., 1991: 43).

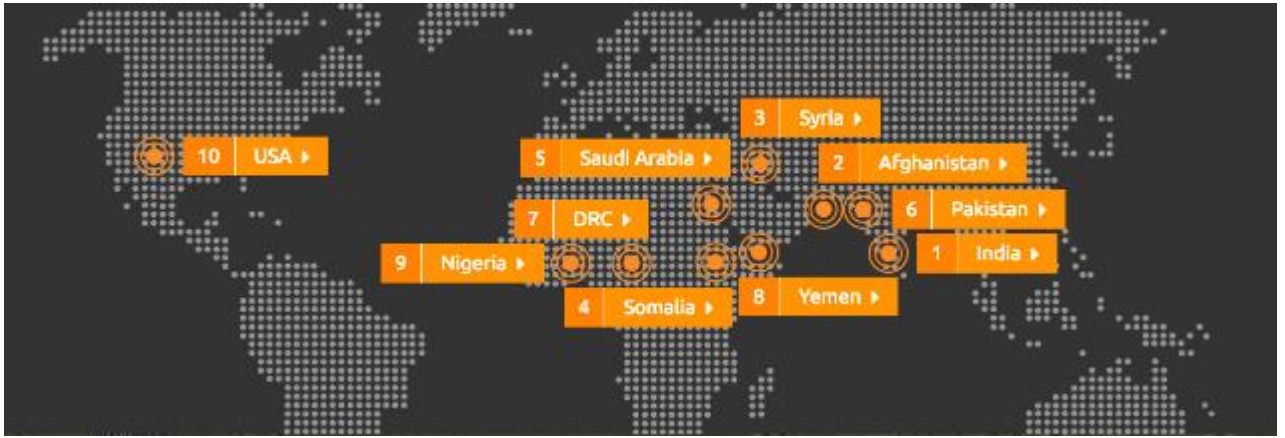
Dünyada Kadına Yönelik Şiddet

Toplumdan topluma farklılıklar gösterse de, genel olarak bütün toplumlarda farklı boyutlarda ve şekilde kadına karşı şiddet gözlemlenmektedir. Özellikle erkek egemen toplumlarda, erkeklerin kadınlar üzerinde hakimiyet kurma eğilimleri bulunmaktadır. Bunu yapabilmek için ise ahlak ve namus kavramları aracılığıyla kadının cinsel kimliği, davranışları, tutumu kontrol altında tutulmaya çalışılır. Kısacası korku, sindirme ve yıldırma politikaları ile benliği bastırılır, hakları kısıtlanır. Fiziksel şiddete varan eylemlerle kadının kimliği, kişiliği ve özgürlüğü yok sayılmaktadır (Köknel Ö., 2013: 193). Kadına yönelik şiddet, fiziksel ve cinsel olarak ortaya çıkabildiği gibi, duygusal ve ekonomik şiddet olarak da kendini gösterebilir. Bağırma, dövme, itip kakma fiziksel şiddet iken, tecavüz ve taciz, cinsel şiddet türleri kabul edilir. Kadını küçük düşürme, sürekli olarak görmezden gelme, yok sayma, aşağılama ya da alay etme duygusal şiddete örnektir. Bu davranışlar büyük bir sevgisizlik ve saygısızlık hissi yaratarak kişide kimi zaman fiziksel şiddetten bile daha büyük zararlara yol açabilmektedir. Ekonomik şiddette ise kadının çalışması ya engellenmekte ya da gelirine el konmaktadır. Bir diğer çeşidi ise kültürel şiddettir. Kültürel şiddet, Afrika ülkelerindeki kadın sünneti,

Uzak doğu ülkelerinde kız çocuklarının küçükken ayaklarını bağlamak, Türkiye’de töre/namus cinayetleri, çocuk yaşta evlilik, başlık parası, Hindistan’da kocanın ölümünden sonra kadının kendini yakması şekillerinde ortaya çıkabilir. (Görgün-Baran vd., 2013: 42; Görgün-Baran vd. 2015: 5-6)

2014 yılında yayınlana Dünya Sağlık Örgütü Raporuna göre dünya genelinde kadınlar en çok eşlerinden şiddet görmektedirler. Dünya genelinde kadın cinayetlerinin %38’inin eşleri tarafından %6’sının da erkek arkadaş ya da birlikte yaşadığı kişiler tarafından gerçekleştirilmiştir. Buna ek olarak kadın ölümlerinde yüzde 20 oranında suçluların ortaya çıkarılmadığı anlaşılmıştır (WHO, 2014: 10).

Aile içerisindeki geçimsizliklerde şiddet gösteren erkek toplum tarafından mazur görülmektedir. Bunun yanı sıra eğitimsizliğe bağlı olarak toplumsal yapıda görülen aşağı düşüş, ana akım medyada kadının yansıtılış biçiminin de etkisiyle kadına karşı gelişen önyargılar, ateşli silahlar ve uyuşturucuya erişimin kolay olması gibi etkenler şiddeti artıran sosyolojik unsurlardır (Çiftçi F., 2013: 26).

Şekil 1: Kadınlar için Dünyanın En Tehlikeli Ülkeleri

Kaynak: Thomson Reuters Foundation Annual Poll

Thomson Reuters Foundation 2018 raporuna göre, kadınlar için dünyanın en tehlikeli ülkeleri belirlenmiştir. Listede ilk sırada kadınların eve hapsedildiği, özellikle toplu tecavüz vakalarının yaşandığı Hindistan yer almaktadır. Güvenlik ve terör konularında kötü bir üne sahip Afganistan kadına şiddet konusunda da dünyada en tehlikeli ikinci ülke olarak konumlandırılmıştır. Üçüncü sırada ise yıllardır savaşın buhranını taşıyan Suriye yer almaktadır. Akabinde Suudi Arabistan, Pakistan, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Yemen ve Nijerya, kadınlar için en tehlikeli ülkeler olarak tanımlanmıştır. Kadınlar için dünyanın en tehlikeli 10. ülkesi ise Amerika Birleşik Devletleri olarak tanımlanmıştır. Kadınların cinsel taciz ve şiddete maruz kalma oranlarında Suriye ile Amerika Birleşik Devletleri’nin aynı oranlara sahip olduğu ortaya çıkmıştır (Habertürk, Haziran 2018).

Uluslararası Af Örgütü’nün açıkladığı 2004 yılı verilerine göre; dünya genelinde her üç kadından biri yaşamları boyunca en az bir kez dayak olayına maruz kalmış, cinsel ilişkiye girmeye zorlanmış ya da farklı bir biçimde tacize uğramıştır (Amnesty International 2004). 2017 yılında Amerikalı oyuncu Alysa Milano’nun cinsel tacize uğradıysanız “me too-ben de” yazarak tweet e cevap yazın dediğinde hiç kimse bu kelimenin sosyal medyada bu denli büyük bir reaksiyona dönüşeceğini tahmin etmemiştir. İsviçre başka hiç bir kelimenin yıl içinde bu denli etkili olmadığını belirterek, 2017 yılı için “me too” ifadesini yılın kelimesi seçmiştir. Time dergisi çoğunlukla gelişmiş ülkelerin devlet başkanlarını ya da dünyayı değiştiren güce sahip vakıfların başkanlarını yılın insanı olarak kapağına taşıırken, 2017 yılı için “me too” hareketinin öncülerini yılın kişileri olarak kapağına taşımıştır (Wünsch S., 2018). Tüm bu veriler ve istatistiklerin de işaret ettiği üzere şiddet özellikle de kadına karşı şiddet küresel anlamda bir infial yaratmaktadır.

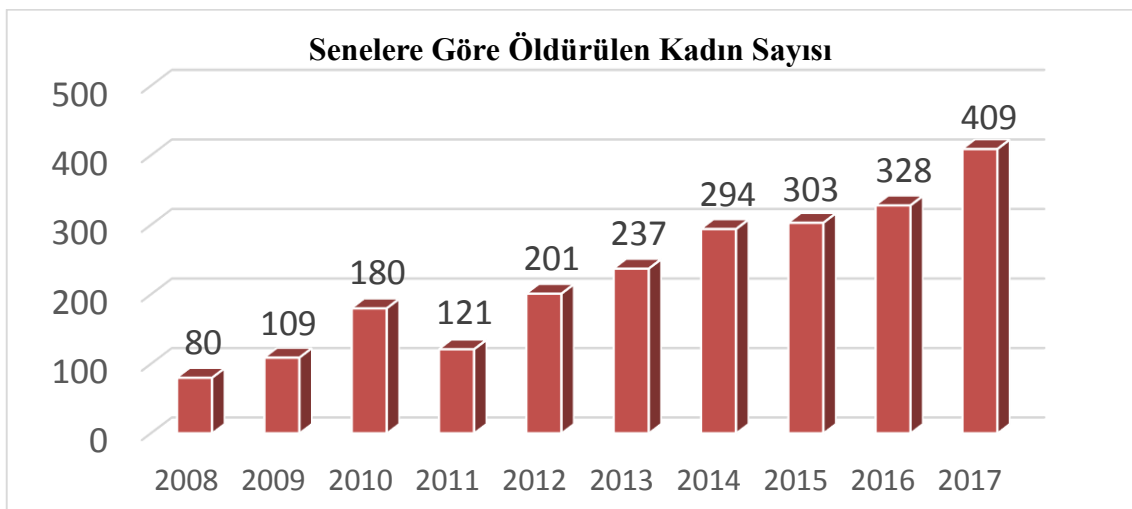

Şekil 2: Time Dergisi

Kaynak: Redden M., The Guardian, 6 Aralık 2017, #MeToo movement named Time magazine's Person of the Year

Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddet oranlarını mercek altına yatırdığımızda üzülerken görüyoruz ki öldürülen kadın sayısı her sene artmaktadır. Türkiye'de her yıl yüzlerce kadın, erkekler tarafından şiddet görerek yaşamını yitirmektedir. Bir diğer araştırmaya göre Türkiye'de kadına yönelik fiziksel şiddet %35,5 dolaylarında olmakla birlikte her geçen sene artan ciddi bir toplumsal sorundur (Yüksel Kaptanoğlu ve Çavlin, 2015: 82). Kadına yönelik şiddetin farklı nedenlerle, var olan kültürel yapı tarafından desteklenmesi, şiddetin başlıca nedenlerindedir. Şiddet olgusunun insanlık tarihi ile denk devam etmesini sağlayan ise nesiller arası kültürel aktarımdır (Okutan N., 2007: 28-29).

Grafik 1: Yıllara Göre Türkiye'de Öldürülen Kadın Sayısı

Kaynak: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Derneğinin verilerine göre Türkiye, 2008 yılından itibaren neredeyse her sene artan kadın cinayeti vakasına tanık olmaktadır. 2008 yılında 80 olarak kaydedilen kadın cinayeti sayısı 2017 yılında 409'a ulaşmıştır. 2018 yılı Kasım ayına kadar 363 kadın, erkekler tarafından öldürülmüştür.

Dünya Ekonomik Forumunun 2017 tarihli Küresel Cinsiyet Uçurumu Raporuna göre Türkiye cinsiyet eşitliği sıralamasında 144 ülke arasında 130.sırada yer almaktadır (Global Gender Gap Report, World Economic Forum: 1-36). Küresel olarak konuyu değerlendirdiğimizde de tablo oldukça vahimdir. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin tesisi için dünya 300 seneye ihtiyaç duymaktadır. Kadın Hakları Dayanışma ve Hukuk Araştırmaları Merkezi Üyesi Avukat Öniz Özsoy, Türkiye'de yaşayan her üç kadından birinin fiziksel, cinsel, psikolojik yada ekonomik şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir (Habertürk, 2018).

Kadına yönelik şiddet Türkiye'nin kanayan yarasıdır. Türkiye'nin en temel sorunlarından biri olarak kabul edilmelidir. Toplumsal şiddetin ilk tohumlarının toplumun çekirdeğini oluşturan ailede yaşanan/tecrübe edilen anneye ya da kız çocuklarına gösterilen ayrımcılık ve şiddet ile atıldığına inanılmaktadır. Kadına şiddet ile mücadele için kurulan farklı platformlar konuya dikkat çekmek için gerek resmi kaynaklardan gerekse basına yansıyan haberlerden raporlar hazırlayarak çarpıcı sayıları kamuoyuna iletmektedirler. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformunun 2018 yılında basından derlediği verilere göre Türkiye genelinde sadece 2018 yılının Eylül ayında 45 kadın öldürülmüştür, 387 çocuk cinsel istismara uğramış ve 332 kadına cinsel şiddet uygulanmıştır. 2017 Mayıs-Ekim ayları arasında 16 kadın "şort giydiği, açık giyindiği, sigara içtiği" v.b. nedenlerden dolayı saldırıya uğramıştır (Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2017). Her ne kadar kadına şiddet dediğimizde aile içi şiddet ilk olarak akla gelse de, Türkiye'de kadına şiddet, sokakta da etkisini arttırmaktadır. 2016 yılında İstanbul'da Abdullah Çakıroğlu hemşire Ayşegül Terzi'ye otobüste şort giydiği için tekme atmış ve kendisini savunurken Ayşegül Terzi örf ve adetlerimize aykırı davrandığı için kendisini kaybederek saldırdığını ifade etmiştir. Akabinde Haziran 2017'de üniversite öğrencisi Asena Melisa Sağlam'da İstanbul Pendik'de minibüste mini etek giydiği için saldırıya uğramıştır (Özen A., 2017). Aralık 2017'de Bursa'da metroda kulaklıkla müzik dinleyen Enes T.'ye, müziğin sesini kısmadığı için sözle saldıran Mehmet A. "İstanbul'da şortlu kadının başına gelenleri biliyorsunuz. Senin başına da gelebilir" diyerek tehdit etmiştir (Özçoban H., 2017). Bunun üzerine ülke genelinde "Kıyafetime Karışma" eylemleri yapılmış olsa da kadına şiddet artarak devam etmiştir. Son olarak ses sanatçısı Sıla, erkek arkadaşı Ahmet Kural'dan şiddet gördüğü gerekçesiyle adli makamlara başvurmuş ve "Bana uygulanan şiddet karşısında dilsiz kalmamayı tercih ediyorum" diyerek şiddet gören diğer kadınları hem yüreklendirmeye hem de farkındalık yaratmaya çalışmıştır.

Türkiye'de işlenen cinayetlerde kadının kendi hayatına dair karar alma isteği cinayet sebebi olarak ilk sırada yer alırken, ayrılmak isteme, barışma isteğini kabul etmeme ve ilişki teklifini kabul etmeme gibi sebeplerle de cinayetler işlenmeye devam etmektedir.

Kadına yönelik şiddet, özellikle son 30 yıldır ülkemizde toplumsal bir sorun olarak ele alınmaya başlanmıştır (ASPB, 2016). Aile içi olağan bir anlaşmazlık statüsünden ayrıştırılarak kadın ayrımcılığını önlemeye yönelik bir harekete dönüştürülmüştür. Kadına yönelik her türlü şiddetin önlenmesi ve toplumsal bir bilinç oluşturmak için ulusal ve uluslararası politikalar, eylem planları, eğitimler ve farkındalık oluşturma çalışmaları geliştirilmiştir (Salaçin, Toprak-Ergöner ve Demiroğlu-Uyaniker, 2011). Ancak kadına yönelik şiddetin kültür ve inanç gibi yüzyıllar öncesine dayanan köklerini değiştirmek, uzun soluklu ve karmaşık bir süreçtir. Aile içi toplumsal eşitlik konusunda, kadının sosyal hayattaki rolü konusunda hatta genel anlamda cinsiyet eşitliği anlamında hem ebeveynlere hem de çocuklara eğitimler verilebilir. Her ne kadar bireyin toplum içindeki davranışlarını değiştirmek kısa vadede kolay olmasa da sosyo-kültürel anlamda toplumun yeniden kurgulanması sağlanabilir.

Avrupa Konseyi tarafından 2011 yılında İstanbul'da imzalanan "Kadınlara Yönelik Şiddet ve

Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi” İstanbul Sözleşmesi ile tanımlanmış ve güvenceye alınmıştır. Türkiye’de şiddet, 8 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6284 sayılı “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi” ne ilişkin kanun ile tanımlanmıştır (Yüksel Kaptanoğlu İ, Cavlin A., Akadlı Ergöçmen B. vd., 2015:31-32).

Engelli Kadınlara Yönelik Şiddet

Yapılan araştırmalar göstermektedir ki; engelli kadınlar aile içi şiddete, duygusal tacize ya da cinsel tacize daha çok maruz kalmaktadır. Buna ek olarak, engelli kadın bireyler daha yalnız hissetmektedir ve bu sebeple şiddet ya da taciz vakalarını şikayet etme konusunda daha büyük bir tereddüt yaşamaktadırlar. Çoğu zaman kendisini taciz eden kişiye bağımlı yaşamaları da şikayette bulunamamaları konusunda ana etken olmaktadır (Breiding, M.J., Armour, B.S., 2015: 455-457). Engelli kadınlar da aynı diğer kadınlar gibi çoğu zaman erkek arkadaşları, eşleri, ailelerindeki erkek bireyler ya da geçmişte hayatlarına girmiş olan erkekler tarafından şiddet mağduru olmaktadır (Barrett, K.A., O'Day, B., Roche, A., Carlson, B.L., 2009: 94-100).

Kadına Şiddeti Olumlayan Atasözleri

Tüm dünyada sözlü kültürde atasözleri ayrı bir önem arz eder. Atasözleri şiirsel olması, kısa olması ve tüm dünyada benzer tınılar taşınması sebebiyle ilgi çekicidir. Ayrıca atasözleri yazıda da sıklıkla kullanılır. Tarih boyunca süregelen kültürel birikim sonucu ortaya çıkmaları sebebiyle, atasözleri toplumun genelinin hayata bakış açısını da yansıtmaktadır. Ne yazık ki farklı ülkelerde de olduğu gibi bizim de kadına yönelik ayrımcılığı körükleyen, kadına yönelik şiddeti meşrulaştıran atasözleri ya da deyimlerimiz bulunmaktadır. Örneğin, "Hem kız, hem baldırı düz, hem de ucuz olur mu?", kusursuzun imkansızlığına işaret eden cinsiyetçi bir atasözdür. Dilimizde ayrıca "Kız gibi" deyiimi bulunmaktadır. Kullanılmamış, yeni bir eşyayı betimlemek için kullanılan cinsiyetçi bir deyiştir. Bu ve benzeri örnekler, toplumsal yapıda kadına bakış açısını ve bu alandaki sıkıntıları gözler önüne sermektedir. Tabiki bu atasözleri toplumun tüm katmanlarının kadına bakış açısını doğrulamamaktadır. Ancak, kültürel miras ve birikimi yansıtmaları açısından dikkat çekicidir.

Kadını değersizleştiren veya kadına şiddeti meşrulaştıran atasözlerine örnekler:

- "Dişi köpek kuyruk sallamazsa, erkek köpek yanaşmaz."
- "Kocanın vurduğu yerde gül biter.",
- "Kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etmeyeceksin."
- "Kadının yüzünün karası, erkeğin elinin kınası."
- "Beş kız bir oğlanın yerini tutar mı? / Oğlansız evde duman tüter mi"
- "Kız doğuran tez kocar."
- "Kızın var mı, derdin var." / "Kızın var mı, sizin var."
- "Kızını dövmeyen, dizini döver."
- "Oğlan doğuran övünsün, kız doğuran dövünsün."
- "Oğlan olsun deli olsun, ekme kuru olsun."
- "Oğlandır oktur, her evde yoktur." (Ayrımcı Sözlük, 2012)

Bu atasözleri ve deyimlerin kullanımının devam etmesi, toplumsal yapıda ayrımcı ve cinsiyetçi yapıyı desteklemektedir. Kadını ikinci plana iten, hor gören, şiddet uygulanan kurban modeline layık gören ideolojik yapının işini kolaylaştırmaktadır.

Ekme Kuramı

George Gerbner 1967 yılında Pennsylvania Üniversitesi'nde yer alan Annenberg İletişim Okulunda, şiddetin nedenleri ve önlenmesi konusunda yürüttüğü araştırma projesinde kültürel göstergeler, ekme\yetiştirme (cultivation) kuramını geliştirmiştir. Bu kuram, kitle iletişim araçlarının uzun dönem etkilerini konu alır. Bu kavramın temelinde kitle iletişim araçlarının ve özellikle o dönemin yükselen yıldızı olan televizyonun inançları, düşünceleri etkilemede ve davranış biçimleri oluşturmada büyük güce sahip olduğu görüşü yatar (McQuail D., Windahl S., 2005:127). Bu kurama göre kitle iletişim araçları ve özellikle televizyon, programlarıyla ortak bir iletişim ve imgeler dünyası yaratır. Böylece tutumları eker, yetiştirir ve nüfusun günlük kültürün ortak kaynağını oluşturur (Erdoğan, İ., (1998:149-180). Ekme kuramına göre, belli bir kültür, ideoloji ya da davranış biçimi bilinçli olarak izleyicinin/okuyucunun bilincine yerleştirilip, beslenebilir ve geliştirilir. Bu kurama göre kitle iletişim araçları kamuoyu yaratma görevinde önemli rol oynamaktadırlar. Gerbner göre televizyon, görece durağan ve ortak imgeleri insanların zihnine ekmektedir (Gerbner, 2002: 43-67).

Gerbner'a göre medya araçları toplumda hali hazırda var olan kültürel göstergeleri kullanarak iletişim sunar. Ancak toplumda var olan iletişim televizyonun yapay üretim ortamında işlenerek, dönüştürülerek amaca uygun şekillendiriler sunulur. Toplum ise bu iletişimi, hammadde kendisinde yer alması sebebiyle direnç göstermeden kabullenir ve özümser. Kısaca, Gerbner medyanın bir kültürde var olan değer ve tutumları yani egemen değer ve tutumları temel alarak "sistemin amacına hizmet eden" davranış biçimleri ve inanışlar ektiğini savunmaktadır (Güngör N. 2013:111). Gerbner, ekilen iletişim zaman içerisinde insanların tutum, tavır ve davranışlarını etkilediğini anlatmak için bu mekanizmayı bir bitkinin filizlenme sürecine benzeterek açıklar (Gerbner G., 1973:555-573). Kitle iletişim araçlarında şiddetin aşırı gösterilmesi bireyleri daha çok saldırgan davranışlara direk itmez bunun yerine kültür, toplumsal yargılar, kanun ve düzen hakkında simgesel mesajlar ileterek şiddeti olağanlaştırır.

Ekme kuramına göre, televizyon bazında değerlendirirsek, fazla televizyon izleyenler, az izleyenlere göre daha fazla iletişime maruz kalır ve etkilenirler. Bunun yanı sıra, yalnız yaşayanlar ya da çocuklar, iletişim ekme kuramı bağlamında etkisine daha açık olabilmektedirler.

Araştırma Sonuçları

1960'lar televizyonun Amerika'da çıkış yaptığı parlak dönemleri ifade etmektedir. Aynı zamanda, izleyici kitlesini en çok etkisi altına aldığı dönemlerden biri olarak kabul edilmektedir. Böyle bir ortamda, toplumsal kültüre yön verecek bir araç olarak ön plana çıkması ve ekme kuramının odak noktasında olması olağandır. Aynı televizyonun çıkış dönemleri gibi internet gazeteciliğinin parlak dönemi olarak nitelendirebileceğimiz bu dönemde, ilgili mecrada sunulan haberler, içerikleri ve sunuş biçimleri, verdiği iletişimle toplumsal bakış açımızı uzun vadede şekillendirmektedir.

Kadına yönelik şiddet insan hakları ihlali kapsamında değerlendirildiğinde diğer bir çok kurum gibi medyanın da toplumsal bir sorumluluğa sahip olarak davranması beklenmektedir. İstatistik verilerine göre kadına yönelik şiddet olayları artmasına karşın, Ajans Press'in araştırmasına göre medyada yer alan ilgili haber sayısında azalma gözlemlenmektedir. 2016 yılının ilk yüz gününde kadına yönelik şiddet ve cinayetle ilgili 4090 haber basına yansırken, 2017'nin aynı döneminde bu sayı 2044 olarak belirlenmiştir. (Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2017). Her ne kadar kadına şiddetle mücadele de medyanın farkındalık yaratabilmek için daha fazla haberi yansıtması beklenirken, aktarılan haberlerin doğru sunumla yapılması da bir o kadar önemlidir.

Bu çalışmada internet haber sitelerinde kadına yönelik şiddetin aktarılma şekli, kullanılan başlıklar üzerinden değerlendirilmiştir. Cinsiyetçi ayrımcılığın haber diline ne denli yansıdığı araştırılmıştır. Aynı zamanda ilgili haberlerin aktarımında kadına şiddeti olumlayan dil kullanımının yansımaları tartışılmıştır. Türkiye'nin dört büyük haber sitesinde 1 Kasım ve 1 Aralık 2018 tarihleri arasında yayımlanan kadına şiddet haberlerinin başlıkları "ekme kuramı" bağlamında incelenmiştir.

Araştırma yapılırken, haberlerde kullanılan başlıklar, kelime seçimleri, başlıklarda olayın yansıtılan/üzerinde durulan yönleri açısından değerlendirmeler yapılmıştır.

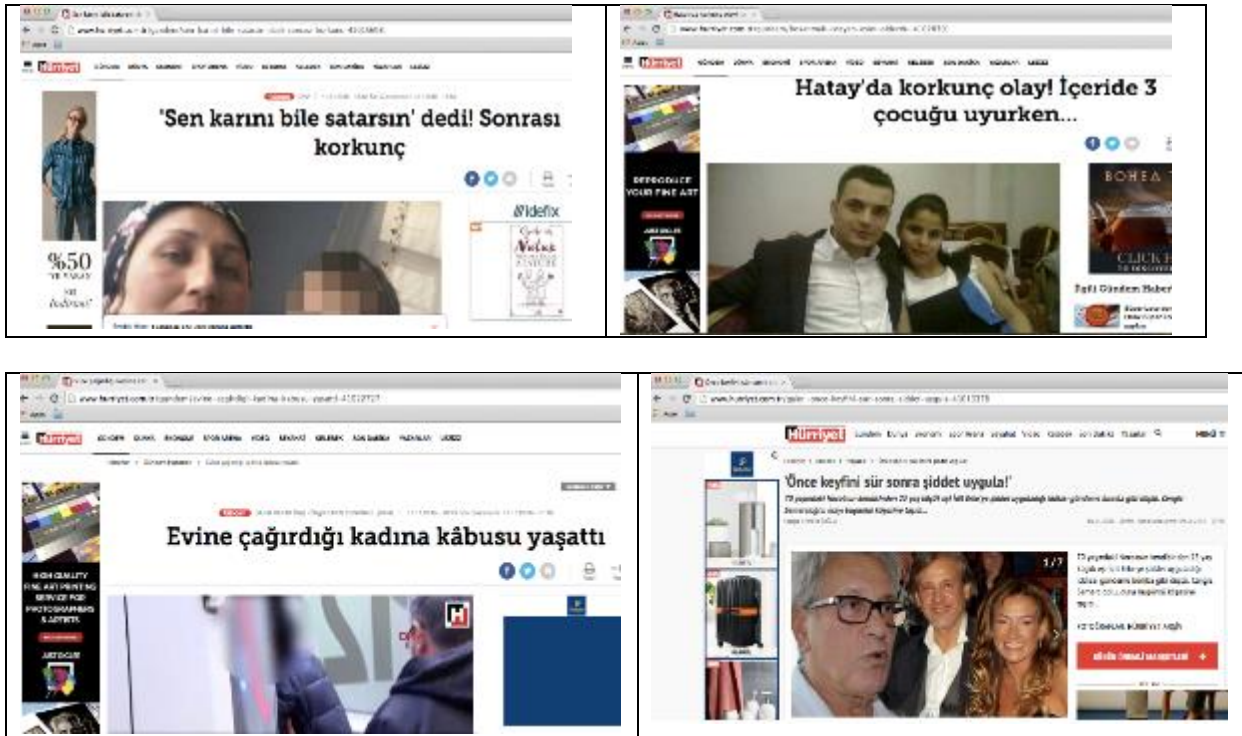
Bulgularımıza göre, şiddet haberlerinin başlıklarının çoğunlukla konunun hassasiyetinin ağırlığıyla hazırlanmadığı görülmüştür. Cinsiyetçi ayrımcılık, kelime seçimleri, ön plana çıkarılan taraflar konusunda sıkıntı yaşandığı anlaşılmıştır.

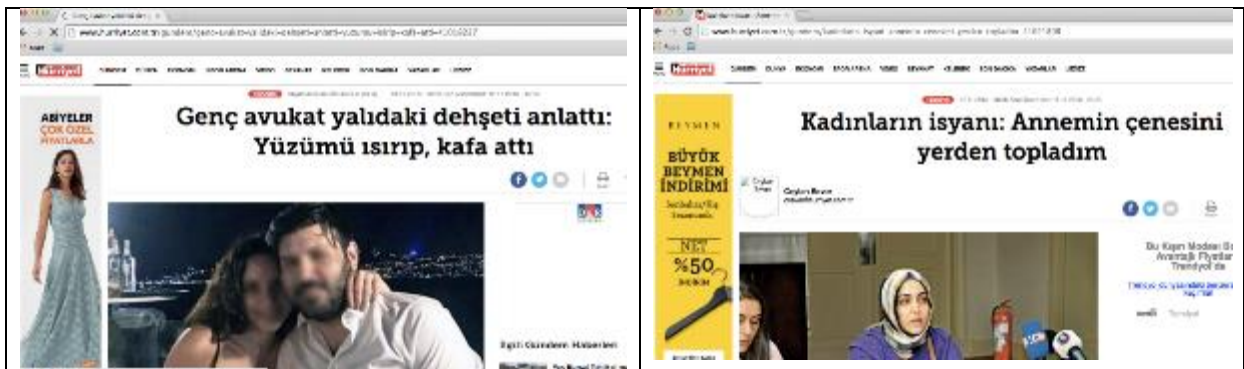
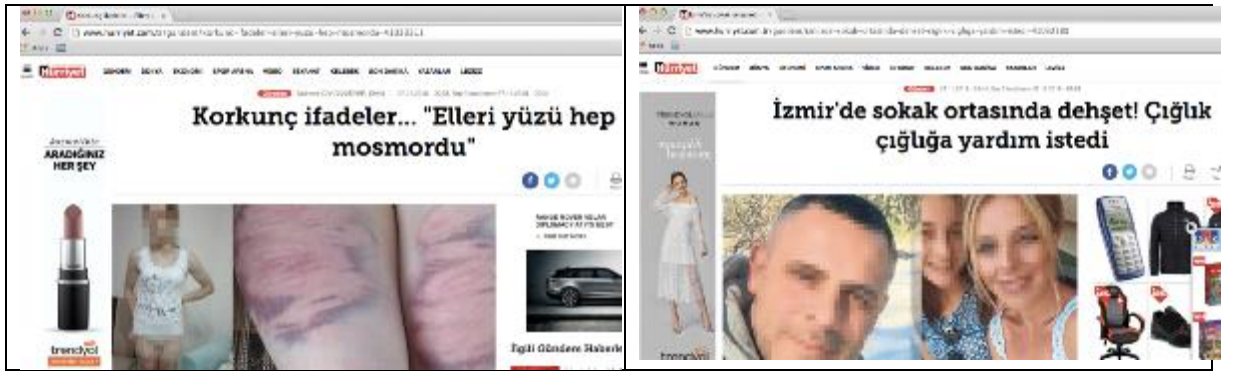
İlk planda ortaya çıkan tespitin ilgi çekmek için klişe başlıklar ile sunulduğu görülmüştür. Bu tarz haber aktarımları kadına şiddeti sıradanlaştırmaktadır. Örneğin haber başlıklarında sürekli olarak “korkunç”, “dehşet” ve “rezalet” kelimelerinin tekrarlandığı görülmüştür.

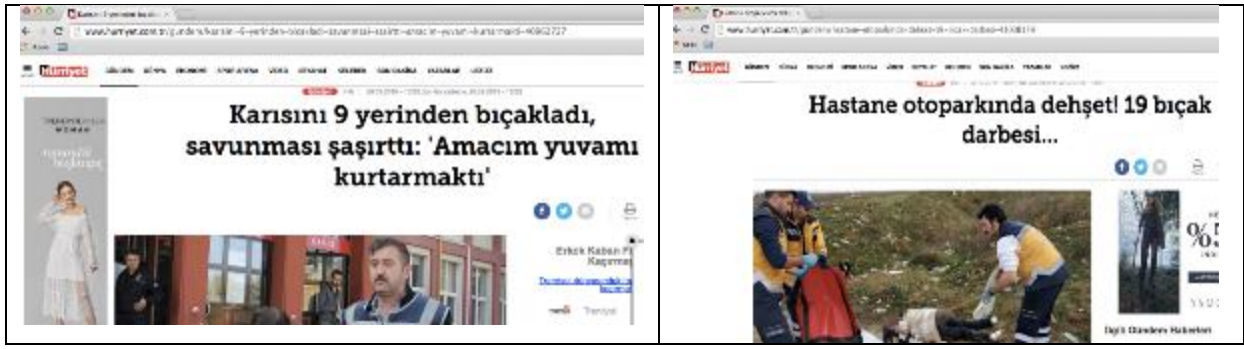
Bir diğer başlıkta ise sanığın ifadesine dayandırılarak öldürülen kadının “Sen karını bile satarsın” dediği iddiası manşete taşınmıştır. “Sen karını bile satarsın dedi! Sonrası korkunç” başlığı ve uzun süredir maruz kaldığımız benzeri iletiler, toplumsal yapıda bu tarz ifadeler kullanan kadınların sonrasında şiddet göreceği ve hatta öldürüleceği algısını zihinlerimize yerleştirmektedir.

“Önce keyfini sür sonra şiddet uygula” başlığı ise 70 yaşındaki şarkıcı Neco'nun kendisinden 25 yaş küçük eşine şiddet uyguladığı iddiaları için kullanılmıştır. Bu ifade kadını objeleştiren ve zayıf gösteren bir ileti içermektedir.

Hürriyet Internet Gazetesi- Kadına Şiddet Haberlerinden Örnekler- 1 Kasım/1 Aralık 2018

“Evine çağırıldığı kadına kabusu yaşattı”, “Karısını 9 yerinden bıçakladı savunması şaşırttı: Amacım yuvamı kurtarmaktı”, “İzmirde sokak ortasında dehşet: Çılgık çılgıña yardım istedi!” başlıkları haberlerde şiddet uygulayana verilecek cezaya ya da şiddet uygulayanın profiline eğilmek yerine, şiddet gören mağdurun çaresizliğine gönderme yapmaktadır. “Facebook’ta kendisini engelleyen kız arkadaşına dehşeti yaşattı” başlığı, ataerkil toplumlarda erkeği kızdırdığında kadının tehlikede olabileceğine dair tohumları zihinlerimize ekmektedir.

Sabah Internet Gazetesi- Kadına Şiddet Haberlerinden Örnekler- 1 Kasım/1 Aralık 2018

Medyada kadınlar genel olarak ya mağduriyetleri ile ya da cinsel kimlikleri ile yer alabilmektedir. Özellikle ana akım medyada erkekler ile kıyasladığımızda, kadınların başarıları, hayat hikayeleri, ya da güçlü kimlikleri ile verdikleri demeçlerle karşılaşma ihtimali oldukça düşüktür. Medyanın kadın imajını, güçlü olamayan, genellikle olumsuz karakter özellikleri çerçevesinde ötekileştirerek verdiği gözlemlenmektedir. (Baker, 2012:316-317). Çoğu zaman kurban rolünde aktarılan kadın için genellikle ezilen bir imge çizilmiştir. Örneğin Sabah internet gazetesinin 28 Kasım 2018 tarihli haberinde başlık olarak “Eşine Oklava ve Kemerle İşkence Yaptı”-Kan Donduran İfadeler” başlığı ve “Kiminle mesajlaşıyorsun, Odaya Geç Soyun/ Sonrası Korkunç” alt başlığı kullanılmıştır. Bu haberde iletilen kadın imajı güçsüz, aciz ve ezilen bir kadındır. Başlıklarda yer alan kadın imajı, eşinden feci şekilde işkence görmüş, vücudu aldığı darbelerle ağır morluklara ve hatta kırıklara sahip bir kadın kurbanın görseli ile de desteklenmektedir.

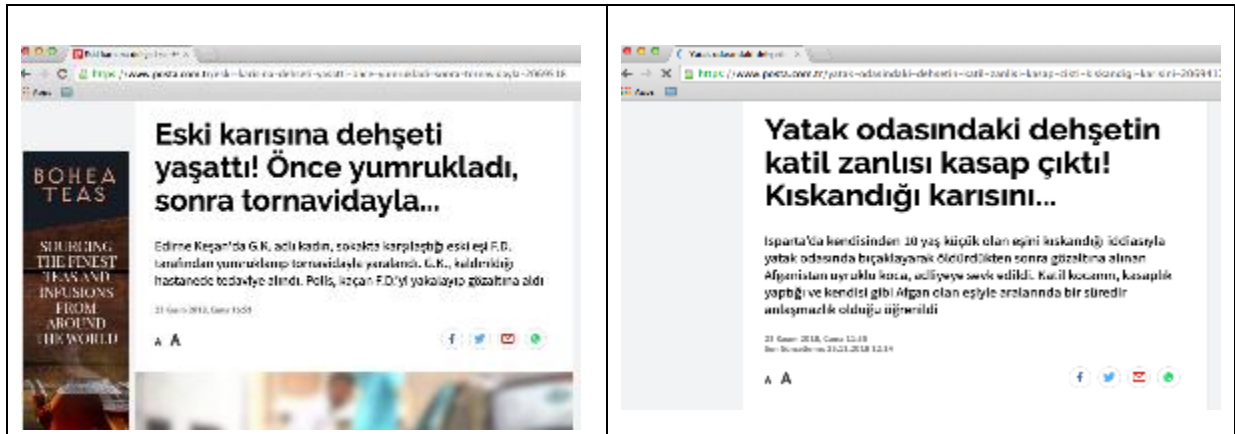
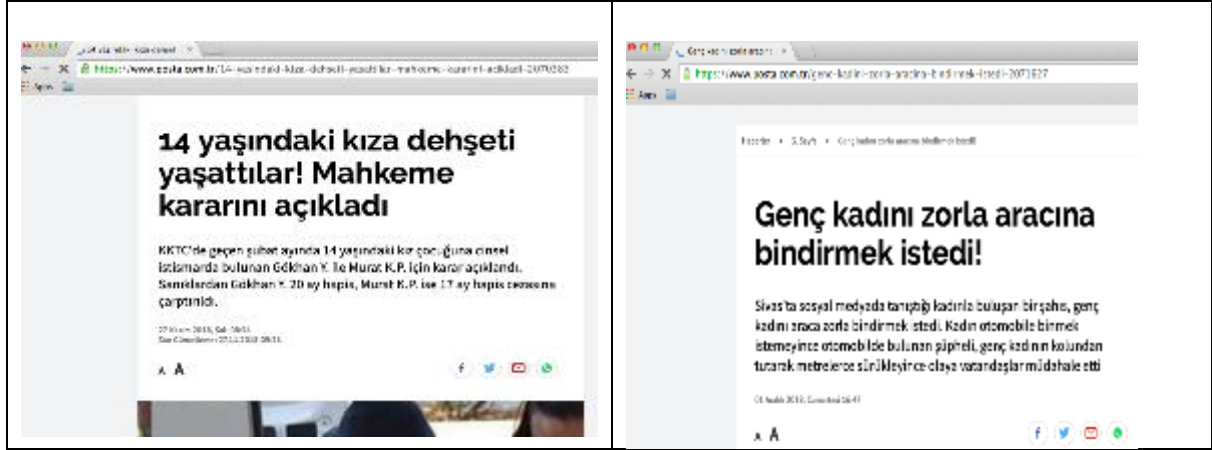

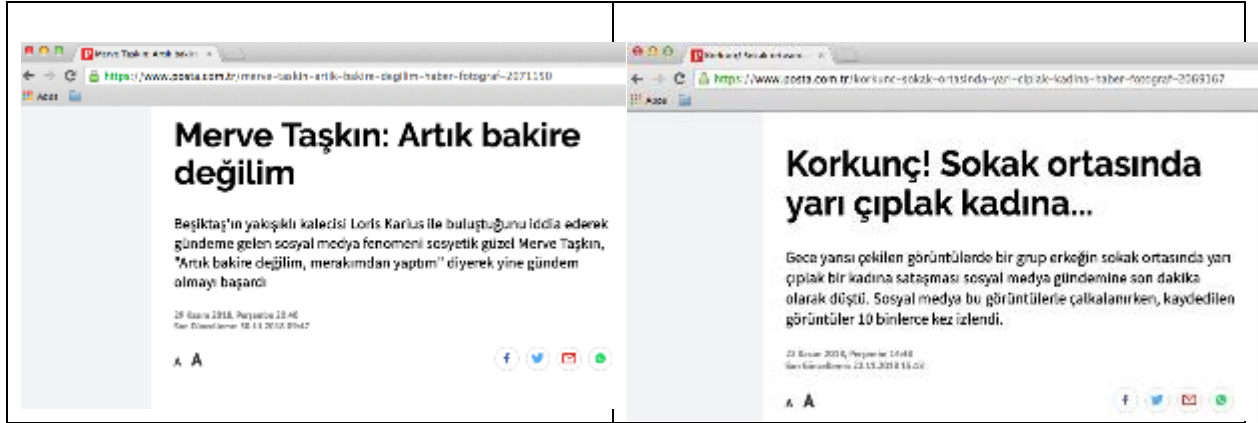
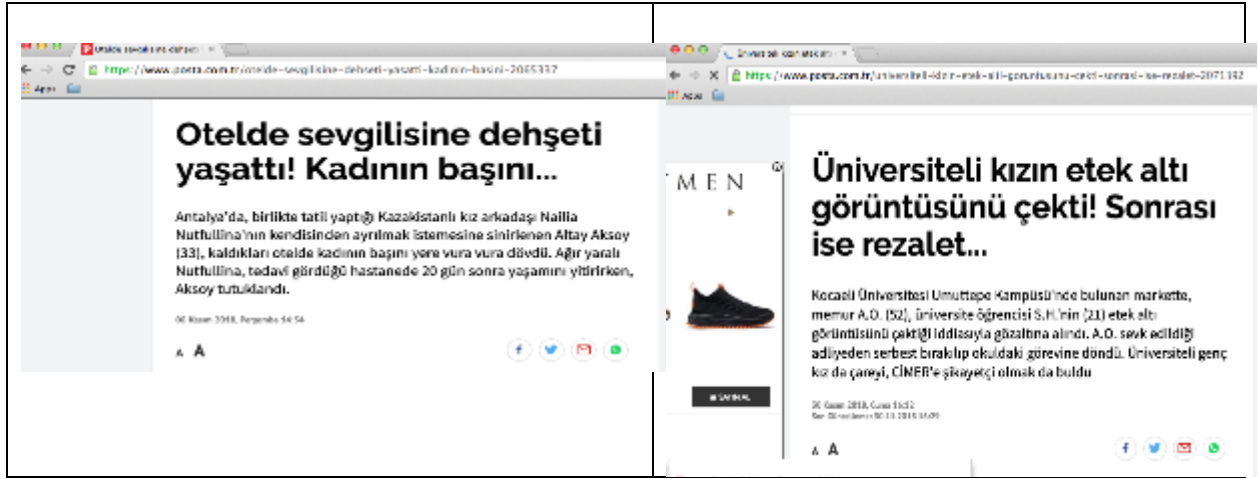
“Oklava ve kemerle işkence”, “Yüzümü ısırp, kafa attı”, “Önce yumrukladı, sonra tornavidayla...” gibi başlıklar, reyting kaygısı ile vahşetin detaylarını gereksiz bir biçimde ilk bakışta ortaya koymaktadır.

“Merve Taşkın: Artık bakire değilim” başlığı bir kadının en mahrem ya da kişiye özel kabul edilen özel hayatına dair bilgileri topluma çığ bir şekilde sunmaktadır. Bu cinsiyetçi yaklaşım, kadını

kendisinden sorumlu bir birey olarak görmeyerek, onun bedeni hakkında toplumun söz sahibi olabileceği iletisini yaymaktadır.

Posta Internet Gazetesi- Kadına Şiddet Haberlerinden Örnekler- 1 Kasım/1 Aralık 2018

Kadına yönelik şiddet haberlerinin internet haber sitelerindeki sunumlarına baktığımızda bu sorunun toplumsal bir sorun olarak değil bireysel bir sorun olarak değerlendirilmesi en temel sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadına karşı şiddet ile müdacele de medyanın gücünün daha anlaşılır ve bilinir kılınması gerekmektedir.

Sonuç

“Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) 11 Mayıs 2011 tarihinde imzalanmıştır. İstanbul Sözleşmesi, Avrupa’da kadına yönelik şiddet konusunu insan hakları bağlamında ele alan, bağlayıcılığı ve yaptırım gücü olan ilk sözleşmedir. Sözleşme, 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir (KSGM, 2014). Bu anlaşmanın da altını çizdiği üzere kadına yönelik şiddet insan hakları ihlalidir. İlgili haber başlıkları da bu ağırlığı yansıtabilecek duyarlılıkta olmalıdır.

Araştırmamıza konu olan her üç internet gazetesinin yayınlarındaki haberlerde ataerkil toplumsal yapının etkileri gözlemlenmiştir. Kadına yönelik şiddet ile mücadele de hem devlet kurumları hem sivil toplum örgütleri eş zamanlı hareket etmeli, bunun yanında toplumsal sorumluluk kapsamında bireyler bazında ise kadın ve erkeklerin bu mücadele içinde eşit seviyede rol almaları gerekmektedir. Gerek temel eğitim gerekse mesleki eğitimlere cinsiyet eşitliği kavramının etkin bir şekilde katılmasıyla toplumsal zihniyet değişikliği gerçekleştirilebilir. Bu alanda yapılacak etkili yasal düzenlemelerin de kadına şiddetle mücadele önemli rol oynayacağı aşıkardır. Bunun yanısıra,

çalışmamıza konu olan medya yöneticilerine ve çalışanlarına da büyük bir görev düşmektedir. Özellikle de internet gazete haberciliğinde kadına şiddet haberlerinin sunumu sırasında belli noktalara dikkat edilirse toplumsal yapıda fark yaratabileceğine inanılmaktadır.

2015 Yılında İstanbul'da gerçekleştirilen, Kadın Cinayetlerine Karşı Acil Eylem Konferansında, medyaya yönelik bir takım öneriler sunulmuştur. Ancak üzülerken görülmektedir ki: tüm basınında büyük oranda bir fark yaratılmamıştır. Halen kadına şiddet haberleri klişe başlıklarla sunulmaktadır.

Kadına Şiddet Haberlerinin başlıkları incelendiğinde, sanıkların ceza indirimi alabileceği açıklamalarının zaman zaman başlıklara taşındığı gözlemlenmektedir. Örneğin ülkemizde bir erkeğin kıskançlık yüzünden şiddet uygulaması kabul edilebilir ya da alışılmış/normelleştirilmiş bir sebep gibi ortaya konmaktadır. Medyada kadına şiddet haberlerinin sunumunda sanıkların bu bahane içerikli ifadelerine yer verilmemesi gerekmektedir.

Genel olarak, medyada kadınlar başarıları ya da güçlü kimlikleri ile gündeme gelmemektedir. Bunun yerine şiddete-mağduriyete uğramış kadınlar ya da bedenleri ile ön plana çıkan kişilikler ön planda sunulmaktadır. Bu eğilimin sonucu olarak haber başlıklarında da kadın hep ezilen, şiddet gören bir birey olarak gösterilmekte ya da kadını objeleştiren ifadeler kullanılmaktadır.

Medyada kadın cinayetlerinin konumu üçüncü sayfa haberleri niteliğindedir. Oysa ki bir insan hakları ihlali kapsamında değerlendirilerek daha hassas davranılmalıdır. Haberlerin sunumunda kadına şiddeti sıradanlaştırılacak ifadelerin yer aldığı gözlemlenmiştir. Kadın kurbanların açıkça mağdur ve zayıf bireyler olarak gösterilmesi, kurbanların isimlerinin açıkça ortaya sunulması, şiddete maruz kalan kadınların fotoğraflarının ya da şiddet anının görüntülerinin de kullanılması, bunun yanı sıra şiddet uygulayanın ya da sanığın isminin ve görüntülerinin kullanılmaması eril toplumsal yapının daha da yaygınlaşmasına yol açmaktadır.

Töre, namus cinayeti gibi klişe kavramların medyada kullanılmaması gerekmektedir. Bu tip ifadeler cinayetleri meşrulaştırmaktadır. Aynı şekilde kıskançlık sebebiyle uygulanan şiddeti içeren haberlerde şiddeti adeta sebep sonuç ilişkisi ile olağanlaştırmaktadır. Kimi zaman reyting kaygısı kimi zaman ataerkil toplumsal yapının getirisi ile kullanılan alışılmış ifadelerden kaçınılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Amnesty International, Türkiye: Aile İçi Şiddete Karşı Mücadelede Kadınlar, Haziran 2004, <https://www.amnesty.org.tr/public/uploads/files/Rapor/eur440132004tr.pdf>
- Aslan, D. Vefikuluçay, D. Zeyneloğlu, S.Erdost, T. Temel, F. (2008), Ankara'daki İki Hemşirelik Yüksekokulunun Birinci ve Dördüncü Sınıflarında Okuyan Öğrencilerinin Flört Şiddetine Maruz Kalma, Flört İlişkilerinde Şiddet Uygulama Durumlarının ve Bu Konudaki Görüşlerinin Saptanması Araştırması, Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma Merkezi, Teknik Rapor
- ASPB. (2016). Kadına yönelik şiddetle mücadele: Ulusal eylem planı (2016-2020). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.
- Ayrımcı Sözlük, (2012), Türkçe Cinsiyetçi ve Ayrımcı Atasözleri, 15 Şubat 2012, <https://ayrimcisozluk.blogspot.com/search?q=kad%C4%B1n>
- Baker, Ç. (2012), Cultural Studies, Theory and Practice, Los Angeles/ London/New Delhi, SagePublications
- Barrett, K.A., O'Day, B., Roche, A., Carlson, B.L. (2009). Intimate partner violence, health status, and health care access among women with disabilities. *Women's Health Issues*; 19(2).

- Breiding, M.J., Armour, B.S. (2015). The association between disability and intimate partner violence in the United States. *Annals of Epidemiology*; 25(6): 455-457. doi: 10.1016/j.annepidem.2015.03.017.
- Bulut, M.B., Yıldırım G. A. (2018), Namus Adına Kadına Uygulanan Şiddet ve Değer Yönelimleri Arasındaki İlişkiler, *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 13/26, Fall 2018, p. 217-234 DOI: 10.7827/TurkishStudies.14294 ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8020>, ANKARA-TURKEY
- CnnTürk, Unesco: Türkiye Kitap Okuma oranında 86.sırada, Kasım 2017, <https://www.cnnturk.com/dunya/dw/unesco-turkiye-kitap-okuma-oraninda-86inci-sirada>
- Çiftçi, Feyza (2013), “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadın Sığınmaevleri”, Kırıkkale: Yüksek Lisans Tezi.
- Dursun, Yücel. (2011). Şiddetin İzini Sürmek: Şiddet Nedir?, *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*. Sayı:12.
- Erdoğan, İ. (1998), Gerbner’in Ekme Tezi ve Anlattığı Öyküler Üzerine Bir Değerlendirme, *Kültür ve İletişim*. 1 (2), <http://www.irfanerdogan.com/makaleler1/gerbner.html>
- Erol, Devrim Deniz (2013), “Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Türkiye Yazılı Basınında Şiddet Haberleri ve Haber Fotoğrafları”, *Selçuk İletişim*, C.8, S.1: 192-211.
- Gelles, R.C., Straus, M. (1990). Injury and Frequency of Assault and the "Representative Sample Fallacy" in Measuring Wife Beating and Child Abuse. Eds. Straus, M.A., Gelles, R.J. *Physical Violence in American Families: Risk Factors and Adaptations to Violence in 8.145 families*. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers, 1990
- Gerbner, G., (1973), *Cultural Indicators: The Third Voice, Communication Technology and Social Policy; Understanding the New Cultural Revolution*, New York, John Wiley and Sons.
- Gerbner, G., Gross, L., Morgan, M., Signorielli, N., & Shanahan, J. (2002), *Growing up with television: Cultivation processes. Media effects: Advances in theory and research*.
- Global Gender Gap Report 2017, World Economic Forum, 2 Kasım 2017, <https://www.weforum.org/reports/the-global-gender-gap-report-2017>
- Görgün-Baran, A. Kütük-Şahin, B. Maybek, S.D. (2013), “Kadınların Eşleri Tarafından Gördükleri Şiddet Meşrulaştırmaları Üzerinde Kamusal Alanın Etkisi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4 (2), s. 41-50.
- Görgün-Baran, A., Taşdemir-Afşar, S. Koca-Aritan, C. ve Güney, M. D. (2015), *Kadın Sığınmaevlerine Çoklu Bakış, AB Suskunluğun Çılgılığı Projesi*, Ankara, Konak Kırtasiye.
- Güngör N., (2013), *İletişim, Kuramlar ve Yaklaşımlar*, İkinci baskı, Ankara.
- Habertürk, İzmir Barosundan Kadına Şiddet Açıklaması, 23 Kasım 2018, <https://www.haberturk.com/izmir-haberleri/64896736-izmir-barosundan-kadina-siddet-aciklamasi2018-yili-kasim-ayina-kadar-363-kadin-erkekler#>
- Habertürk, BM Kadınlar için en tehlikeli ülkeleri belirledi, 27 Haziran 2018, <https://www.haberturk.com/tv/dunya-hali/video/birlesmis-milletler-kadinlar-icin-en-tehlikeli-ulkeleri-belirledi-abd-suriye-ile-ayni-sirada/504073>
- John Keane, (1998), *Şiddetin Uzun Yüzyılı, Çeviren: Bülent Peker*, Ankara: Dost Kitabevi Yayınları, s.15.

- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2017 Veri Raporu,
<http://kadincinayetlerini-durduracagiz.net/veriler/2845/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2017-veri-raporu>
- Köknel, Ö., (2013), *Şiddet Dili, Remzi Kitabevi, İstanbul*
- KSGM (2014), *Kadın ve Medya. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı 2014-2018 Yılları İçin Güncelleme Çalışması*, Ankara, Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü.
- Loue, S (2002). *Societal, Medical, Legal and Individual Responses* Kluwer Academic Publishers, Newyork
- McQuail, D., Windahl, S., (1993). *Communication Models for the Study of Mass Communication*. London:Longman.
- Ntv Haber, Son 10 yılda 2337 kadın şiddet görererek hayatını kaybetti, 8.3.2018
<https://www.ntv.com.tr/kadina-siddet/son-10-yilda-2337-kadin-siddet-gorerek-hayatini-kaybetti,lrCsnm8G0KFBXRnyWuE8A>
- Okutan, Nur (2007), “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet - Van'da, Kadınların Şiddet Deneyimleri, Şiddeti Doğuran Koşullar ve Başetme Biçimleri, Şiddetin Kadın Sağlığına Etkileri”, Van: Yüksek Lisans Tezi.
- Özçoban Halil, Şortlu Kadının Başına Gelenleri Biliyorsunuz Diye Tehdit Etmişti. 10.12.2017,
<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/sortlu-kadinin-basina-gelenleri-biliyorsunuz-diye-tehdit-etmisti-iste-cezasi-40673526>
- Özen Aziz, Minibüste Asena Melisa Sağlam'a Saldıran Zanlı Cezaevindeymiş, 21.06.2017,
<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/genc-kizin-sort-giydi-diye-saldiriya-ugradigi-anin-goruntuleri-ortaya-cikti-40496742>
- Salaçin, S., Toprak-Ergöner, A. ve Demiroğlu-Uyaniker, Z. (2011). Kadına yönelik şiddet. Birinci Basamakta Adli Tıp. 2.Basım, 192-201.
- Salih C., 2018 Türkiye İnternet Kullanım ve Sosyal Medya İstatistikleri, Digilopedi, 1 Şubat 2018,
<https://dijilopedi.com/2018-turkiye-internet-kullanim-ve-sosyal-medya-istatistikleri/>
- Şensoy, Fatma (2016), “Geçmiş Tanıklık Eden Belgelerle Kadına Yönelik Şiddet”, Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, C.12, S.45: 119-136.
- Redden M., The Guardian, 6 Aralık 2017, #MeToo movement named Time magazine's Person of the Year, <https://www.theguardian.com/media/2017/dec/06/metoo-movement-named-time-magazines-person-of-the-year>
- Thomson Reuters Foundation Annual Poll, 2018, <http://poll2018.trust.org/>
- Uluslararası Af Örgütü, “Kadına Yönelik Şiddet Sayacı-İstatistik Bilgiler-Özet”, <http://www.amnesty.org.tr/v0503200402>, (22.10.2006)
- Yüksel Kaptanoğlu İ, Cavlin A., Akadlı Ergöçmen B. vd., (2015) “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile içi Şiddet Araştırması”, ASPB ve Hacettepe Üniversitesi, Nüfus Etütleri Enstitüsü, Elma Teknik Basım, Ankara
- Yves Michaud, (1991), *Şiddet*, Çev: Cem Muhtaroglu, İstanbul: İletişim Yayınları.
- WHO (2002) *World Report on Violence and Health*, Edited by Krug, E. G., Dahlberg, L.L., Mercy, J.A., Zwi, A.B., Lozano, R., World Health Organization, 2002 Geneva
- WHO. (2014), “Global Status Report on Violence Prevention”, Geneva - Switzerland: World Health

Organization.

Wünsch Silke, MeToo: 100 Günde Çılgılığa Dönüşen Hareket, 23.01.2018

<https://www.dw.com/tr/metoo-100-g%C3%BCnde-%C3%A7%C4%B1%C4%9F1%C4%B1%C4%9Fa-d%C3%B6n%C5%9Fen-hareket/a-42266629>

<https://ayrimcisozluk.blogspot.com/search?q=kad%C4%B1n>

<http://www.irfanerdogan.com/makaleler1/gerbner.html>

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/genc-kizin-sort-giydi-diye-saldiriya-ugradigi-anin-goruntuleri-ortaya-cikti-40496742>

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/sortlu-kadinin-basina-gelenleri-biliyorsunuz-diye-tehdit-etmisti-iste-cezasi-40673526>

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori=veritbn&kelimesec=298685

<https://www.haberturk.com/tv/dunya-hali/video/birlesmis-milletler-kadinlar-icin-en-tehlikeli-ulkeleri-belirledi-abd-suriye-ile-ayni-sirada/504073>

http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/flort_siddeti.pdf